

Farní kostel ve Fulneku

a

obraz Panny Marie na hlavním oltáři.

Neučený neučeným
k poučení a osvětě.

Fulnek 1869.
Nákladem vlastním.

Knihtiskárna J. N. Enderse v Novém Jičíně.

Go zde píší, přebírám z pojednání tehdy žijícího kostelníka Josefa Hoppa o obraze Panny Marie, který lze právem považovat za hlavní podnět ke stavbě dnešního farního kostela. Píše také, že zakladatel chrámu nechal pod obraz umístit tabulku se zlatým nápisem:

„Roku 1648, 1. října, byl v oboře nevinně zastřelen počestný mládenec Pavel Mudrák, stár 19 let. A poté roku 1649, 3. března, opustil tento svět, obdržev svaté svátosti křesťansko-katolické církve, Ondřej Mudrák. Byl 22 let 5 měsíců stár. Na památku jim zarmoucení rodičové, Jiří a Anna Mudrákovi, nechali udělati tento epitaf. Bůh dej všem křesťanským duším věčný pokoj a blaženost amen.“

Obraz visel nejprve u křtitelnice v kapli sv. Josefa starého farního kostela. Odtud byl odnesen a pověšen mezi dvěma kostelními okny. Roku 1731 se slavilo blahorečení Petra Fouriera, tehdy byla malba Panny Marie přestěhována a na její místo přišlo vyobrazení blahoslaveného. Panna Marie byla použita coby malý oltářní obraz do abaku, tak posléze zůstala bez většího zájmu až do roku 1746, kdy byla 23. prosince opět přesunuta, byvší nahrazena jiným oltářním obrazem. Malba Panny Marie Pomocné byla zavěšena do křížové chodby, ježto se pro ni zrovna nenašlo žádného lepšího místa; po několika týdnech se tam obraz rozpadl ve tři kusy, až se ho konečně jeden duchovní, Jakob Erbsmann, senior zdejšího kláštera, ujal a nechal jej umístit na klášterní zeď za kostelem. Téměř každodenně na to místo přicházivali zbožní křesťané, zdobili obraz květinami i lečtím jiným a uctívali u něj svatou Matku Boží modlitbami i zpěvy. Úcta stále rostla, mnohé zarmoucené duše nacházely na tom místě útěchu a pomoc.

Roku 1749, 31. května, v sobotu před svátkem Nejsvětější Trojice, se udál následující zázrak. Kolem páté hodiny odpolední konal u obrazu tehdejší panský sluha Jan Jiří Losert pobožnost ke cti Panny Ma-

rie. Tu zpozoroval, že u pravého oka Matky Boží je na obraze vidět cosi bílého, jakoby to místo bylo postříkáno vápnem; neboť tehdy se právě u starého kostela stavěla nová sakristie. Zrovna však zvonilo na mši, šel tedy do kostela, aby se jí zúčastnil a přistoupil ke svaté zpovědi. V těch chvílích ovšem stále neměl vnitřního klidu, pocítil jakési nutkání jít znova k obrazu, jemuž nedokázal vzdorovat. Přišel tam ale a prohlédl si pozorněji oči Matky Boží, viděl, jak od jejího pravého oka stékají slzy ve třech proudech, což pozorovali i jiní ctitelé Mariini, bylo u toho přítomno a zázrak spatřilo okolo dvanácti duší – to vše se stalo krátce před sedmou hodinou; nato za mnou do sakristie přišla má sestra Apollonie Hoppová a o všem mi vyprávěla. Hned jsem tam s ní pospíchal, abych to také viděl; po cestě přišel ke mně rovněž výše jmenovaný Jiří Losert, aby mi o zázraku pověděl. Došel k obrazu, viděl jsem ten div na vlastní oči, nutno říci, že nikterak bez bázně a obav, neboť z pravého oka Matky Boží vycházely dva mokré proužky a uprostřed ještě jedna slza až na hlavu Ježíška. Na levém oku bylo též vidět něco mokrého, jeden prst dlouhého.

Hned jsem šel za tehdejším panem děkanem Josefem Barwigem a vyprávěl mu, co se přihodilo. Sice zrovna nějak stonal s nohama, ne dbaje však toho, šel hned se mnou, aby onen div také spatřil. Poté co se u obrazu pomodlil a chvíli jej pozoroval, vystoupil k němu navrch, vzal šátek a osušil jím Matku Boží – hodnou chvíli se musel snažit, aby tekutinu zastavil; šátek vzal pak k sobě do úschovy. Byl u toho též jeden duchovní ze zdejšího kláštera, jménem Alexandr, má žena a asi dvanáct dalších duší. Pan děkan nám pravil, abychom ten zázrak drželi co možná v tajnosti, ale přesto se to hned v celém městě rozneslo a lidé urození i stavu nízkého se na ono místo seběhli v takovém počtu, že se div neumačkali. †

Od té doby se nábožnost u tohoto svatého obrázku tak rozšířila, že k modlitbám každodenně přicházelo mnoho lidu, byly také vyslyšeny četné prosby v rozličných duchovních i tělesných potřebách. Zbožný lid začal u obrazu obětovat peníze, proto byla vedle něj upevněna pokladnička; † až do pozdní noci tam lidé zpívávali a modlívali se.

Dne 2. června odpoledne, kolem jedné hodiny, pan děkan a jiní duchovní, také stavitel Mikuláš Thalherr, pan Jiří Richter, dva církevní otcové, Karel Schifner s Janem Zimmermannem, a můj bratr Madus

Hopp (pravděpodobně Matouš) přišli k tomu svatému obrázku, to proto, aby prohlédli, zda pláč nemá původu ve vlhkosti zdi. Zjistili ovšem, že ona stěna nemohla být příčinou, neboť ji předtím pozorovali a nepocítili na ní ani ten nejmenší náznak vlhkosti; zeď za obrazem byla úplně suchá. Pan děkan také vzal vodu a stříknul ji na obraz, zda by se to třeba nebylo mohlo přihodit nějak takto, ale ta hned vsákla, protože malba byla úplně vyschlá; byla totiž provedena na dřevě, to bylo navíc úplně červotočivé. Bylo proto shledáno, že pláč nemohl mít přirozený původ, že se nám tak zázrakem zjevila Matka Boží. A ačkoli obraz visel na otevřené zdi půltřetího roku – v dešti, sněhu i slunečním svitu, na vzduchu – přeci byly všechny barvy tak krásné, jako by byl právě namalován. Poté co jej můj bratr očistil od prachu, pověsili jsme ho opět s nejvyšší úctou na původní místo.

Na svátek Navštívení Panny Marie, 2. července, se večer v osm hodin u obrazu odbývala první litanie s hudebním doprovodem, s tympány, trubkami a slavnostním osvětlením, účastnilo se mnoho lidí. Od té doby byly všechny mariánské svátky slaveny s hudbou a schola každodenně zpívala litanie včetně jedné písně.

Ve svátek Panny Marie Karmelské, 20. července, měl Konstantin Mehofer u obrazu první mši svatou; také byl nad ním ustanoven kostelníkem. Od lidu přicházely různé oběti stříbra. Na obraz byl zhotoven pěkný rám včetně skla. Ke svátku Nanebevzetí Panny Marie byla v ohni pozlácena svatozář, aby pak byla umístěna kolem hlav Marie a Ježíška, jakož i dva pěkné svícny a lampa, která potom stále hořela.

Před svátkem narození Panny Marie byla postavena dřevěná kaplička, aby měl lid konající pobožnost přístřeší. To se stalo prvním podnětem pro mnohé horlivé a příčinlivé ctitele Matky Boží, kteří se nabízeli, že uspořádají sbírku, aby mohla být postavena zděná kaple.

Dne 10. prosince se začalo s odkopáváním stráně, jež byla značnou překážkou k provedení díla. Stavby kaple a zemních prací se ujal pan Josef Abendroth; také magistrát a vůbec celá obec o ně dbali. Na krytí výdajů se konaly sbírky. Když však již byl svah s velkou námahou a náklady odkopán, byl plán změněn a místo kaple postaven nový kostel. Na práci přicházelo z okolních vesnic každý den mnoho lidí, dohromady s těmi najatými za peníze jich bývalo padesát až šedesát. Obyva-

telé města museli na stavbu chodit po deseti či v podobných skupinách, případně tak někoho posílat. (Všichni tito dělníci zůstali na přímluvu Panny Marie uchráněni ode všeho neštěstí.) Práce na stráni tak pokročily, že už 25. dubna 1750 bylo dosti místa ke kopání základů. 5. května do nich byl položen první kámen a 6. května začali pracovat zedníci.

Dne 12. ledna 1750 byl obraz Panny Marie Pomocné v následujícím sledu přenesen do kaple sv. Anny. O třetí hodině odpolední, poté co schola odezpívala litanie, byl svatý obrázek sňat, pak jsme ho já, Josef Hopp, tehdejší zvoník při zdejším farním kostele, s mým bratrem Tadeusem Hoppem nesli. Vpředu šla schola: rektor Jan Jiří Fremel, varhaník Jan Trojan, kantor František Pavel Axman, kteří zpívali Ave Maria Stella. Za obrazem následoval pan Konstantin Mehofer, pak pan syndik Josef Abendroth, z městské rady pan starosta Max Schindler, městský soudce pan Jan Zimmermann, představení rady, pan Antonín Weber, František Sarwatzky a Melchior Neyherr, účastnili se i mnozí jiní ctitelé Panny Marie. V kapli byl obraz postaven na oltář a zakryt sklem, aby jej každý mohl políbit. To vše se dělo s velkou nábožností, za prolití mnoha slzí. Den nato sloužil pan děkan u tohoto obrazu a oltáře první mši svatou, na niž posléze následovaly další čtyři.

(Kaple sv. Anny byla tam, kde ještě dnes na křížové cestě stojí oltář sv. Anny, po zrušení kláštera byla zavzata do budovy fary.)

Od ctitelů přicházelo mnoho stříbrných darů, byly proto vyrobeny dvě truhly kryté sklem, jednak aby bylo kam věci uložit, jednak aby je každý mohl vidět.

V únoru přišel dekret olomoucké knížecko-arcibiskupské konsistoře ohledně výstavby kaple a veřejného uctívání obrazu.

Musím ještě něco zopakovat, aby nedošlo k omylu. Práce na svahu tak pokročily, že 25. dubna 1750 už bylo dosti místa ke kopání základů. 5. května do nich byl položen první kámen, 6. května v nich začali pracovat zedníci. 19. října, v den svátku Jeho Eminence našeho biskupa, byl položen základní kámen farního kostela, událo se to následujícím způsobem:

Den předem, po nešporách, vztyčil pan děkan na místě, kde měl stát dnešní hlavní oltář, kříž. Druhý den se konala slavná mše, po níž se šlo k onomu kříži procesím – vpředu jako obvykle schola a hudebníci, za nimi všechno duchovenstvo a celý magistrát v pláštích, také mnoho urozených osob a velké množství lidu. Došedše až ke kříži, zazpívali kněží se scholou několik žalmů; pak se odebrali na místo, kam měl být položen základní kámen, k tomu rohu hlavního pilíře při klášteře, kde dříve visel obraz Panny Marie. Po požehnání a modlitbách položil velebný pan děkan za zvuku tympánů a trubek k radosti všech přítomných základní kámen. K té příležitosti byly zhotoveny pozlacená zednická lžíce a kladivo, jež předal pan stavitel panu děkanovi; ten poprvé klepnul na onen kámen. Po něm celé duchovenstvo, pak magistrát a jiní vážení měšťané. Před těmi všemi ale po duchovních následoval pan Ondřej Knur. Také z ostatního lidu směl na kámen klepnout každý, kdo jen mohl přijít. Potom se šlo procesím do kaple sv. Anny, kde měl pan děkan u obrazu Panny Marie proslov, a následně zpět do kostela. Posléze byla u obrazu sloužena mše svatá s tympány, trubkami a pochodněmi.

Do základního kamene, který je dutý, byla vložena zapečetěná mozazná krabička s písemnostmi a relikviemi, kolem ní do dutiny nasypali roztlučené uhlí. Kámen lze vidět pod kazatelnou, je tam na něm zřetelný letopočet 1750. Závěrem slavnosti se stala polední hostina v klášteře, byli na ni pozváni lidé z magistrátu a jiní páni.

Toho času naší panskou vrchností: Jeho slavná říšská hraběcí Eminence Josef hrabě z Wirbenu a Freyenthalu.

V knížce, z níž jsem toto vše přepsal, je toho vyličeno ještě více, co se mimoto stalo ke cti obrazu Panny Marie a co vše bylo dáno jako oběti a dary; již jmenovaný Josef Hopp totiž ve svém popisu pokračuje až do 20. ledna 1753 – do té doby se přihodilo 106 událostí, kdy se přihlásili lidé z rozličných obcí, že díky prosbám k Panně Marii získali na její přimluvu Boží pomoc ve všelikých potřebách. (Zda potom zemřel, to nevím.)

Také však nevím, jak k tomu přijde, že se v ličení ani jedinkrát ne-vyskytuje slovo probošt nebo prelát. Snad byl probošt zároveň děka-nem.

Dne 19. dubna 1762 měl být kostel vysvěcen. Že byl roku 1762 olo-mouckým biskupem hrabětem z Hammiltonu vysvěcen či spíše konse-krován, to je pravda, ovšem datum nevím přesně. Od mého otce, jenž byl tenkrát devítiletým chlapcem, jsem slyšel vyprávět, že byla čtvrtá neděle po Velikonocích, když byl kostel vysvěcen, snad to tedy mohlo být ještě v dubnu.

Co říkáš, H..., na pojednání o našem farním kostele a obraze Panny Marie Pomocné? Mám chuť nechat je vytisknout, aby o tom něco se-znali i ostatní lidé; vždyť do kostela jich už připutovaly tisíce a nevě-děly to, další tisíce ještě přijdou a zase odejdou, netušíce kdy byl kostel postaven, ani proč je na hlavním oltáři umístěn obraz Panny Marie Po-mocné.

H... Nerad to kárám, ale lidé jsou dnes tuze kritičtí, věří jen těžko.

D... Nu dobře, tomu snad ale ještě budou věřit, že byl kostel posta-ven.

H... Ano, zajisté budou věřit, že kostel byl postaven; ale co se v po-jednání vypráví o zázraku, tomu myslím již všichni věřit nebudou.

D... Co na tom, kdo tomu věřit nechce, ať nechá být, zázrak stejně zůstane zázrakem.

H... Mnozí ovšem budou namítat: jak mohl obraz plakat, vždyť není živý? Matka Boží snad za svého života plakat mohla, ale těžko na něco takového pomýšlet a věřit u obrazu, který byl namalován k jejímu uctění, na její památku. Rovněž lze dodat, že jestli je to možné, pak také jiné obrazy mohou plakat, máme přeci mnoho obrazů.

D... To je arci pravda, co říkáš, může to ale být výjimka, nemyslím s těmi obrazy, ale s Božími záměry a řízeními; tajemství Boží nemů-žeme vypátrat a prozkoumat. Ve světě se vůbec dějí divuplné věci, člo-věk neví, nač poukazují a čím budou následovány. Co se týče zázraků,

ty se sice nedějí každý den, ale popírat je nemůžeme – kdo neuznává zázraky Boží, neví co mluví. Jsem si dobře vědom, že žijí lidé, kteří hned říkají: Co nevidím, tomu nevěřím. Takovým lze však odvětit: Mohu věřit jenom tomu, co vidím, neboť jsem to spatřil. Kdybychom mohli vidět všechny zázraky, jež se staly, nepotřebovali bychom již věřit; lze však důvěřovat těm, kteří je pozorovali a vyprávěli nám o nich, popsali je, vydali o tom svědectví. Tak vydali svědectví, co spatřili, i ti, kdo byli u obrazu, a jejich svědectví je pravdivé, jsou o tom důkazy, neboť:

1. Když bylo vidět slzy v očích Matky Boží, nebyl u toho jen jeden člověk, ale všichni dohromady, asi patnáct až šestnáct duší, ty navíc nebyly jen ženského pohlaví – pak by snad někdo mohl myslet, že se zmýlily nebo jen z lásky a úcty pověděly něco ku prospěchu Matky Boží. Podobné tvrzení by se dalo považovat za lež a také by to vyšlo najevo, neboť ty ženštiny by ve svých vyprávěních nebyly jednotné; přišedše domů, jedna by řekla to a druhá zase ono, jistě by se hned nesešlo takové množství lidu. Pan děkan jim řekl, aby podrželi v tajnosti, co viděli, ale vyplnilo se tu pořekadlo „co na srdci, to na jazyku“. Cestou domů jistě všichni, ať již to byly muži, ženy, mládenci či panny, zapomněli na slova páne děkanova, že to nemají vykládat – nejen těm doma, ale i těm, které potkali, zvěstovali: Matka Boží plakala, já to viděl; a ta řeč byla jednotná. Proto nebylo žádné snad či může býti, nýbrž je tomu tak, já to viděl, a kdo mi nechce věřit, ať se optá jiných lidí, jež také byli u obrazu a vše pozorovali. To způsobilo, že se hned seběhlo množství lidu a až do půlnoci se modlili a zpívali.

2. Při zkoumání obrazu, 2. června – uplynula tedy jen doba od soboty do pondělka – byli přece i muži rozumní a znalí. Kdyby viděli, že dřevěný obraz vsakuje vodu, usuzovali by, že k pláči došlo nějakým přirozeným způsobem: mohl mít původ ve vlhkosti zdi, v potřísnění vápnem, malbu mohl postříkat nějaký lehkovážný či zlomyslný člověk. Při tom všem je ještě nutno podotknout, že ona vlhkost by se na obraze neukázala jen na jednom místě, vlhkost ze zdi by přece neprosakovala jen u očí, ale i leckde jinde, a kdo by dokázal obraz tak obratně ostříknout, že by zasáhl jen oči a jinak nic? Kdyby si ještě někdo myslel, že to udělal člověk, že vylezl nahoru a provedl to jakoby štětcem, musí zase uvážit, že byl jasný den a ona osoba by si nemohla být jista, že nebude

přistížena, neboť v pojednání je řečeno, že se právě stavěla nová sakristie u starého kostela, byli tam tedy stále lidé, již by ho museli vidět, poněvadž obraz odtamtud nebyl daleko. Je také nutno dodat, že kdyby to udělal nějaký člověk, čímpak by to provedl? Vodou? Ta by mohla od chvíle, kdy byl pan Jíří Losert krátce před pátou hodinou poprvé u malby Panny Marie, do doby, kdy zase po mši i zpovědi přišel k obrazu, kde se také v té chvíli shromáždilo více lidí, stéci dále a vypařit se. Vždyť uběhly asi dvě hodiny, v pojednání je přeci řečeno, že se ten zázrak stal krátce před sedmou. Kdyby to někdo udělal barvou, pan děkan by ji při utírání ve tváři Matky Boží rozmazal, což by bylo vidět. Nelze tedy najít žádného důvodu, proč odmítat pravost příhodivšího se zázraku.

3. Musíme rovněž uvážit, jak k tomu jenom došlo, že se zničehonic objevilo takové nadšení k uctívání Panny Marie, vždyť jak vypráví pojednání, sdíleli je lidé stavu urozeného i prostého – už to je dosti zázrakem; že tomu tak je a bylo, potvrzuje stavba kostela, vždyť bez toho divu by Fulnek tak pěkný chrám nezískal, starý kostel mohl stát ještě dlouho, než by byl postaven nějaký jiný. Mimoto byl také příliš malý; když jej stavěli, nežilo tu ještě tolik lidí, o pozdější četné potomstvo se tehdy starat nemohli, poněvadž obyvatel bylo málo a ani jejich majetek tedy nebyl velký. Starý kostel mohl tou dobou stát již 500 let. Potřebě většího chrámu byl tak milostivý Bůh nápomocen zázrakem s pláčem obrazu Panny Marie; jakmile se přihodil, šlo to se stavbou pěkného nového kostela nečekaně rychle kupředu. 31. května 1749 tu ještě zajisté nikdo nepomýšlel na to, že budeme stavět nový chrám.

Tak vidíš, milý příteli H..., takové je mé mínění ohledně zázraku s pláčem Matky Boží; ostatní lidé si mohou myslet co chtějí, já soudím, že kdyby to nebyla pravda, neměli bychom kostel, také bychom do něj na hlavní oltář nepostavili starý, červy prožraný obraz, ten nevsadili do stříbrného rámu – o téže velikosti a šíři, jakou má nyní ten pozlacený, či zlatem zdobený dřevěný, který nahradil onen stříbrný teprve roku 1811, když bylo z kostelů odevzdáváno zlato a stříbro.

...

Ph. Demel.

Poznámky

Kniha *Die Pfarrkirche in Fulnek und das Mariabild am Hochaltar* byla zřejmě poprvé a naposledy vydána roku 1869. Jejím autorem je nejspíše Phillip Demel, jehož jméno nacházíme bez jakéhokoli komentáře uvedeno za textem na poslední stránce.

Přeložena byla po úvaze jen část knihy, konkrétně od strany první po 32. řádek strany čtrnácté. Nehledě na titul díla, tímto řádkem končí pojednání o fulneckém kostele, obraze a zázraku; dále se již kniha věnuje osobním úvahám autora o Bohu, víře a světě. Větší část se tedy zabývá zcela jiným tématem.

Ve Fulneku, L. P. 2007

P. A. D.

Phillip Demel

FARNÍ KOSTEL VE FULNEKU A OBRAZ PANNY MARIE NA HLAVNÍM OLTÁŘI

Dle německého originálu *Die Pfarckirche in Fulnek und das Mariabild am Hochaltar*, vydaného nákladem autora ve Fulneku roku 1869

Překlad: Petr Adam Dohnálek

Jazykový poradce: Dr. Josef Fliegner

Znění DPF-I-5

Uveřejněno ve Fulneku L. P. 2008